

Mythevorming omtrent Verschaeve, in: *Verschaeviana, colloquiumnummer, Jaarboek 1993*, Brugge, Jozef Lootensfonds, 1994, 359 blz., ill.

Het *Jaarboek 1993* van het Jozef Lootensfonds, een vereniging die zich wijdt aan het wetenschappelijk bestuderen van de persoon en het werk van Cyriel Verschaeve, bevat een reeks bijdragen over de mythevorming omtrent de kapelaan van Alveringem. Een hedendaagse bundel dus, die grotendeels het resultaat is van het zevende colloquium van de vereniging, dat op 16 mei 1992 gehouden werd. Bij de referaten hiervan werden enkele andere artikels gevoegd die in dezelfde lijn liggen.

Het eerste artikel van het Jaarboek betreft het referaat van R. VANLANDSCHOOT; het behandelt *Het eredoctoraat te Leuven, 1937-1938*. De auteur toont hier, nogmaals, aan hoe Verschaeve in de loop van de jaren dertig steeds nauwer naar het nationaal-socialisme toegroeide. Blijkbaar werd er ernstig getracht hem uit dit vaarwater weg te houden, maar de pogingen liepen op niets uit. Integendeel, hij werd zelfs in zijn houding door anderen bevestigd. Voor velen was hij "(...) *al lang een mythische figuur geworden, hij werd het aan het eind van de jaren dertig nog meer*" (blz. 97). Deze bijdrage is wellicht de belangrijkste uit de bundel.

Het tweede referaat van M. BAERLECKEN-HECHTLE, stelt de vraag *Cyriel Verschaeve – Ein Mythos in Deutschland?* Het geeft vooral een verdienstelijk overzicht van de culturele activiteiten en de aanwezigheid van de priester in Duitsland, met de reacties in de pers. De gegevens zijn nogal beperkt en dispaaraat zodat aan het onderzoek weinig conclusies kunnen verbonden worden.

Het colloquium kende een bedroevend dieptepunt met de bijdrage van M. PROOST omtrent de *Vlucht en aankomst in Solbad Hall, september 1944-mei 1945*. We hebben weinig gelezen dat zo naarstig bijdraagt tot de bestendiging van de mythe Verschaeve. Indien getracht werd op aanschouwelijke wijze een mythevorming voor te stellen, dan is dat hierin alvast geslaagd. Bladzijden lang lezen we over die arme, opgejaagde, door iedereen in de luren gelegde en misbruikte kapelaan, zo ver van zijn Vlaanderen. Het komt blijkbaar niet in hem op zijn verantwoordelijkheid te nemen, een houding die we wel meer terugvinden bij vooraanstaanden uit de collaboratie. Daarover zal je de auteur echter niet horen reppen. Wel dicht ze Verschaeve nog maar eens profetische gaven toe bij zijn "*Nabeschouwingen*". Het is merkwaardig dat in kringen die zonder met de ogen te knippen de verwoesting van de halve beschaafde wereld accepteerden, gemopperd wordt over "*voortschrijdende veramerikanisering van West-Europa, een zoet maar sluipend gif en verdoving dat alle eigenheid dreigt te verstikken*". En dat in milieus waar de vernietiging van honderdduizenden mensenlevens als een accident de parcours wordt afgedaan, misbaar gemaakt wordt over "*de groeiende vervlakking en onverschilligheid, het materiële als doel in het leven van velen*". En dat

er beoefenaars van historisch onderzoek zijn die deze stellingen blijkbaar zonder enige bedenking overnemen, en daarbij het vermanende vingertje heffen (blz. 180-181). “*De wetenschappelijke geschiedschrijving maakt van de gemythologiseerde figuur opnieuw een mens, een mens in al zijn werkelijkheid*”, besluit F.-J. VERDOODT het colloquium, maar M. Proost schaatst met flair rond elk obstakel op het pad van de mythevorming.

De bundel bevat verder een merkwaardig artikel van G. VAN GORP over *Met het Veiligheidskorps naar Duitsland. Jef De Meyer en Cyriel Verschaeve in exil, eind 1944*. De bijdrage is gebaseerd op een “Manuscript Jef De Meyer” uit de papieren van Ward Hermans. Het gaat hier in feite om de afrekening van iemand die een niet onbelangrijke plaats bekleedde binnen de collaboratie, met al zijn medespelers en opponenten. In een ongewoon openhartige taal wordt een beeld geschetst van het einde van de oorlog. Weinige leidende figuren uit de collaboratie blijven overeind in De Meyers persoonlijke beeldenstorm. Alleen Verschaeve schijnt bij hem nog op krediet te kunnen rekenen. De rancune van De Meyer dient zeker in rekening genomen bij de beoordeling van zijn geschriften. G. Van Gorp benadrukt o.i. wat te weinig het feit dat zijn bron pas in 1950 tot stand kwam. We vinden deze mededeling, zonder verdere commentaar, pas expliciet terug in voetnoot 68, als het artikel al achttien bladzijden gevorderd is en de bespreking van het “Manuscript” drie.

F. VAN DER ELST schrijft een persoonlijke visie op het fenomeen Verschaeve, onder de titel *Verschaeve. Het einde van een mythe?*

P.-J. VERSTRAETE brengt nog een kort artikel over *Cyriel Verschaeve en Zuid-Afrika. Een literair-historische benadering*. De mythe Verschaeve had dus ook nog eens belangstelling voor die andere mythe uit de Vlaamse Beweging.

Dit colloquiumnummer bevat dus alleszins een aantal lezenswaardige en zelfs belangrijke bijdragen voor het Verschaeve-onderzoek. Maar de kwaliteit van de bundel is beslist niet evenwichtig. De pogingen om de mythe te slechten en Verschaeve de plaats toe te kennen die hij verdient, zullen zeker moeten worden verdergezet. En als men dan nog eens al de teksten navlooit om er de vele drukfouten uit te halen, dan leest een en ander ook nog een stuk aangenamer.

FRANK SEBERECHTS
BREDESTRAAT 185, B-2580 BEERZEL